

Vpliv globalizacije na računovodsko dejavnost

Prejeto 2. 6. 2018 / Sprejeto 19. 10. 2018

Strokovni članek

UDK 339.97+657:006

KLJUČNE BESEDE: globalizacija, mednarodni računovodski standardi, mednarodni standardi računovodskega poročanja

POVZETEK - Številna ekonomska, socialna in pravna okolja so bila posledica napačnega razumevanja računovodskih izkazov in indikatorjev ter različnih načinov in kriterijev, ki so vplivali na postopke in predstavitev računovodskih izkazov. V tem smislu je globalizacija v veliki meri prispevala k njihovemu razumevanju, zato se velikokrat poudarja, da je Odbor za mednarodne računovodske standarde (IASB) zavezan zmanjševanju številnih razlik z uporabo računalniških postopkov, pravil in standardov za računovodske izkaze, ki jih mora čim večji del poslovnega sveta razumeti z vidika globalizacije. Računovodski predpisi se razlikujejo med različnimi državami in lahko bi rekli, da je na svetu toliko različnih računovodskih politik kot je držav. Globalizacija je posledica ustanovitve Mednarodne zveze računovodskih strokovnjakov (MRS) leta 1977, katere glavni namen je krepitev računovodske stroke in skladnosti z računovodskimi predpisi kot so mednarodni računovodski standardi (MRS) ter mednarodni standardi računovodskega poročanja (MSRP).

Received 2. 6. 2018 / Accepted 19. 10. 2018

Professional paper

UDC 339.97+657:006

KEY WORDS: globalisation, international accounting standards, international financial reporting standards

ABSTRACT - Many economic, social and legal environments were the result of misunderstanding of financial statements and indicators, because they recognised positions in various ways and criteria, thus influencing the procedures and presentation of financial statements. In this sense, globalisation has contributed a lot to understanding them. Therefore, we often emphasise that the Committee (IASB) is dedicated to reduce many differences through the application of computational procedures, rules and standards, which affect financial statements that should be understood through globalisation by as much of the business world as possible. Accounting regulations vary from country to country, and it is said that there are as many accounting policies in the world as there are countries. Globalisation is the product of founding the International Federation of Accounting (IFAC) in 1977. The main purpose of this organisation is to strengthen the accounting profession and the compliance with accounting rules such as IAS and IFRS.

1 Uvod

Rad na temu Efekti globalizacije na računovodstvenu struku ima za zadatak da prikaže segmente objedinjavanja pravila i propisa finasijskog izveštavanja, te se u ovom radu obrađuju sledeće tematske celine, kao što su:

- Potrebe za razvoj i usklađivanje računovodstvene struke,
- Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi finasijskog izveštavanja,
- Računovodstveni propisi,
- Računovodstvene reforme,
- Donošenje i primena nacionalnih Zakona o računovodstvu i reviziji.

Cilj rada jeste da se najpre utvrdi zašto je potrebna harmonizacija na polju računovodstva, zatim da se približe MRS i MSFI zarad lakšeg sagledavanja računovodstve-

nih propisa, te se nadalje pristupa najnovijim računovodstvenim reformama. Donošenjem Zakona i propisa utiče se na standardizaciju ne samo pojedinačnih segmenata već i celog procesa poslovanja u ovoj sferi. Na kraju rada nalaze se standardni delovi kao što su zaključak i literatura.

2 Potrebe za razvoj i usklađivanje računovodstvene struke

U nastojanju da se suštinski odredi harmonizacija međunarodnog računovodstva neophodno je ukazati na deficijencije koje su ponudili istaknuti autori u oblasti međunarodnog računovodstva. Nobes ističe da je »harmonizacija proces povećanja podudarnosti računovodstvenih praksi utvrđivanjem granica mogućeg stepena njihovih razlika«.

Debata o potrebi za računovodstvenom harmonizacijom ja započela šezdesetih godina prošlog veka i do danas nije okončana. Primarni ekonomski razlozi koji idu u prilog harmonizaciji su činjenice da se računovodstveni proizvodi jedne zemlje koriste u raznim drugim zemljama, kao i da glavne razlike u nacionalnim računovodstvenim praksama predstavljaju barijeru kretanju kapitala. Investitori bi želeli da svoj kapital usmere prema najefikasnijim i najproduktivnijim kompanijama na globalnom nivou uz mogućnost razumevanja njihove računovodstvene algebre. Doprinosi uporedivosti finansijskih izveštaja, harmonizacija omogućava njihovu jednostavniju upotrebu između zemalja.

Spoljni faktori igraju veliku ulogu u razumevanju prirode računovodstvenih principa i praksi. Proučavajući okruženje i regione u kojima se odvijaju računovodstvene operacije došlo se do otkrića petnaest elementarnih uslova od kojih zavisi karakter i funkcionisanje računovodstvenog sistema jedne zemlje i po kojima se ovi sistemi zapravo i razlikuju, što na neki način i pravi nevidljivu granicu između ekonomija u svetu. To su: tip privrednog sistema, pravni sistem, politički establišment, priroda privatnih poslovanja, razlike u veličini i kompleksnosti organizacije preduzeća, socijalna klima, relativna stabilnost deviznog kursa, sofisticiranost menadžmenta i način finansiranja preduzeća, stepen razvoja legislative za poslovanje preduzeća, specifična računovodstvena regulativa, stepen ekonomskog razvoja, šablon kretanja ekonomije, broj stručnjaka u preduzeću, procesi kontinuiranog usavršavanja postojećeg poretka.

Postoji opšta saglasnost da finansijsko izveštavanje nikada nije imalo svoje sopstvene ciljeve, već da je ono uslov da tržišna ekonomija dobro funkcioniše. Uticaj finansijskog izveštavanja na unapređenje nacionalne ekonomije je višestruki i ogleda se u sledećim doprinosima:

- jačanje finansijskog sistema jedne zemlje, umanjeње rizika od finansijskih kriza i njihovog negativnog uticaja na poslovanje nacionalne ekonomije,
- povećanje štednje stanovništva i privrede,
- povećanje direktnih i indirektnih stranih investicija,
- olakšanje pristupa bankarskim kreditima,
- donošenje dobrih investicionih odluka od strane investitora, što ima za posledicu bolju alokaciju sredstava,

- bolju procenu performansi menadžmenta od strane akcionara,
- unapređenje integracija na nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou.

Reč harmonizacija može značiti različito u zavisnosti od njenog tumačenja od strane brojnih stručnjaka. Pojedini harmonizaciju posmatraju kao proces standardizacije. Bilo kako bilo standardizacija u računovodstvu pomaže u procesu unificiranja računovodstvenih praksi i pravila, dok harmonizacija omogućava njihovu efikasnu i sigurnu implementaciju kako na nacionalnom nivou tako i na međunarodnom nivou, ostvarajući na taj način dovoljan stepen fleksibilnosti. To znači da harmonizacija dozvoljava različite standarde među državama sve dok ti standardi nisu konfliktni. Na primer, 2005. godine, program harmonizacije koji je sprovela Evropska unija, dopuštao je državama da koriste različite metode prilikom obračuna, pa su tako nemačke kompanije koristile metod istorijskih troškova za vrednovanje aktive, dok su holandske kompanije koristile metodu troškova zamene ne osvrćući se na sam proces harmonizacije. Harmonizacija je proces koji se odvija duže vreme. Što se tiče same harmonizacije finansijskog izveštavanja ona teče u dva pravca:

- harmonizacija računovodstvene regulative i standarda – formalna harmonizacija,
- harmonizacija računovodstvene prakse- materijalna harmonizacija.

Ultimativni cilj harmonizacije na međunarodnom nivou jeste usvajanje zajedničkih računovodstvenih praksi među kompanijama iz različitih zemalja. Mnoge zemlje poput Kine ne žele da se povinuju propisima finansijskog izveštavanja koje predlaže Međunarodni komitet za računovodstvene standarde smatrajući da se tako narušava njihova nezavisnost na ekonomskom planu, mada je u poslednje vreme rašireno shvatanje da bez obzira na kulturološke, socioekonomske i ostale razlike, države ovog tipa, ukoliko žele da nastave međunarodnu saradnju, moraju da naprave ipak neki kompromis. Zagovornici harmonizacije finansijskog izveštavanja na međunarodnom nivou ističu sedam njenih ključnih prednosti:

- Uparedivost finansijskih izveštaja širom sveta je neophodna za nastavak procesa globalizacije tržišta kapitala. Ova uporedivost će omogućiti investitorima lakšu procenu i vrednovanje prilikom ulaganja u strane hartije od vrednosti, pri čemu se znatno smanjuje rizik poslovanja i omogućuje diverzifikacija u međunarodnim okvirima.
- Pojednostavljuje finansijsko izveštavanje prilikom preuzimanja inostranih kompanija od strane multinacionalnih kompanija.
- Harmonizacija smanjuje troškove finansijskog izveštavanja kod kompanije čije akcije se kotiraju na stranim berzama. To omogućava da investitorima da lakše sagledaju performanse kompanija a kompanijama da lakše dođu do kapitala, u čemu pomaže upravo ova transparentnost.
- Nacionalne razlike u korporativnom izveštavanju doprinose gubljenju poverenja kod investitora a harmonizacija pomaže da se ostvari dostupnost podacima smanje troškovi kapitala.
- Set univerzalno prihvaćenih računovodstvenih standarda podržanih procesom harmonizacije omogućuje redukovanje troškova u pripremanju međunarodnih konsolidovanih finansijskih izveštaja a takođe je uprošćeno u i predavljanje ovih izveštaja.

- Multinacionalne kompanije lakše zapošljavaju računovodstvene stručnjake širom sveta zbog povećane razumljivosti finansijskog izveštavanja.
- Harmonizacija pomaže porastu kvaliteta finansijskog izveštavanja i kredibiliteta računovodstvenih informacija.

Protivnici harmonizacije smatraju da ona dovodi do nepotrebne »prisile« kompanije širom sveta da koriste zadati im set pravila. Smatraju da to vodi ka situaciji koja se karakteriše prezasićenošću standardima koji nisu relevantni za kompaniju i njen tip poslovanja. Često kompanije umeju da se snađu na međunarodnom tržištu kapitala i bez primene harmonizacije. Takođe, još jedan argument koji ne ide u prilog procesu harmonizacije, jeste da se regioni razlikuju međusobno prema brojnim uticajima spoljnih faktora i da su razlike zdrave kao takve s obzirom na to da svako treba da posluje u okruženju koje mu odgovara, nešto slično je i sa ekosistemima i njihovoj flori i fauni. Dilema svakako postoji, jer nekad i same razlike mogu da podstaknu kompanije na veću efikasnost

Konvergenција je takođe proces koji se odvija na duže staze i za razliku od harmonizacije ona implicira usvajanje set standarda na međunarodnom nivou koji će biti uniformni i jednaki za sve. Glavni cilj Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde jeste da se uspostavi takav sistem konvergencije koji će naterati većinu zemalja da primenjuju identične prakse u finansijskom izveštavanju. Drugim rečima, konvergencijom se postiže ekvivalencija finansijskog izveštavanja na globalnom nivou.

3 MRS i MSFI

Računovodstveni informacijski sastav obuhvata aktivnosti: prikupljanja, obrade, dostave i korišćenja informacija. Informacijski sustav možemo pojednostavnjeno definisati skupom povezanih elemenata sa svrhom produkcije i prezentiranja informacija relevantnih za proces informiranja, upravljanja i nadzora.

Međunarodni računovodstveni standardi (IAS – International Accounting Standards) imaju za cilj usklađivanje računovodstvene politike, zarad lakšeg, bržeg i preciznijeg praćenja rentabilitetnog položaja kako preduzeća tako i privrede na globalnom nivou.

U savremenom poslovanju, objektivno rečeno, u vremenu velike konkurencije, globalizacije i nestabilnog tržišta, za jedan privredni subjekat, od velikog značaja je da ima kvalitene finansijske izveštaje. Uloga finansijskog izveštavanja ogleda se u pouzdanosti informacija koje privredni subjekti koriste za unapređenje poslovanja, a i za praćenje transakcija u svom okruženju.

Cilj finansijskih izveštaja je da prikažu poslovne promene koje su nastale u određenom vremenskom periodu, a kreiraju vrednosti za zainteresovane grupe korisnika istih. Te vrednosti manifestuju se kroz tri aktivnosti, kao što su: finansijske, investicione i poslovne aktivnosti. Ove aktivnosti međusobno su povezane. Kod finansijskih aktivnosti razmatra se struktura kapitala, dok se kod investicionih aktivnosti taj kapital

koristi za investiranje u osnovna i obrtna sredstva. Poslovne aktivnosti se odnose na prihode i rashode koje privredno društvo ostvaruje u toku poslovnog perioda, iz poslovne delatnosti za koju je registrovano.

Finansijsko računovodstvo predstavlja sistem beleženja, merenja i izveštavanja o poslovnim operacijama koje doprinose promeni strukture kapitala i imovine u određenom vremenskom periodu. Drugim rečima, u pitanju je sistem prikupljanja, klasifikovanja i evidentiranja poslovnih promena zasnovan na principima dvojnog knjigovodstva, radi praćenja finansijskih odnosa preduzeća sa okruženjem, kao i polaganja računa o finansijskom položaju i uspešnosti poslovanja preduzeća kao celine. Budući da na svojim računima stanja odražava novčani promet, kretanje kapitala, imovine i obaveza, na računima uspeha, odnosno rashoda ukupnu potrošnju vrednosti, a na приходима ukupan prirast (povećanje vrednosti), finansijsko računovodstvo obavezno produkuje bilans stanja i bilans uspeha koji pak predstavljaju osnovu za sastavljanje bilansa novčanih tokova i izveštaja o promenama na kapitalu.

Dakle, za sastavljanje finansijskih izveštaja potrebne su informacije koje se dobijaju iz finansijskog računovodstva.

Ukoliko posmatramo finansijskog izveštavanje sa šireg aspekta, može se reći da je to proces, a sastoji se iz nekoliko faza:

1. Vođenje poslovnih knjiga u finansijskom knjigovodstvu;
2. Inventarisanje odnosno popis i predzaključna knjiženja;
3. Zaključivanje poslovnih knjiga i izrada godišnjih finansijskih izveštaja;
4. Revizija finansijskih izveštaja;
5. Objavljivanje godišnjih finansijskih izveštaja zajedno sa mišljenjem revizora;
6. Analiza finansijskih izveštaja i informisanje internih i eksternih korisnika sa rezultatima analize.

1. Vođenje poslovnih knjiga u finansijskom knjigovodstvu

Prema Zakonu o računovodstvu i Pravilniku o kontnom okviru, poslovne knjige definišu se kao jednobrazne evidencije o stanju i promenama na imovini, obavezama i kapitalu, приходима i rahodima pravnih lica i preduzetnika.

Prema vrsti, poslovne knjige mogu biti osnovne, gde spadaju dnevnik i glavna knjiga, a u ostale spadaju pomoćne. Knjigovodstvo se klasifikuje kao prosto i dvojno. Dok se kod prostog knjigovodstva beleže samo određene promene, dvojno knjigovodstvo je kompleksnijeg sastava. Dnevnik i glavna knjiga, vode se po sistemu dvojnog knjigovodstva. Za ovaj sistem knjiženja potrebni su bilans stanja i bilans uspeha, gde u bilansu stanja razlikuju se aktivna i pasivna konta, a u bilansu uspeha rashodi i prihodi. Ovi finansijski izveštaji produkt su upravo dvojnog knjigovodstva i izvor osnovnih informacija za ostale izveštaje. O njima će se više govoriti kasnije.

Što se dnevnika tiče, knjigovodstvene promene beleže se po redosledu nastanka. Glavna knjiga predstavlja kompletni skup računa koji su u ravnoteži, koji na jedan sistematski način obuhvataju stanje i promene na imovini, obavezama i kapitalu, приходима i rahodima koje služe kasnije za sastavljanje poslovnih izveštaja. Sva pravna lica imaju drugačije potrebe pa se u skladu sa njima utvrđuje kontni okvir koji sadrži

račune. Glavna knjiga sadrži skup sintetičkih podataka, dok se pomoćne knjige zasnivaju na analitičkoj evidenciji. Imovina u materijalnom obliku iskazuje se u količinama i novčanim iznosima.

Dnevnik blagajne sadrži gotovinski promet a vodi se u blagajni pravnog lica, a zaključuje se na kraju svakog radnog dana i dostavlja se računovodstvu. Poslovne knjige vode se prema kalendarскоj godini, ukoliko zakonom nije predviđeno drugačije. Zatvaraju se po završetku knjiženja svih promena u poslovnoj godini, otvaraju se na početku, na osnovu finansijskog izveštaja bilansa stanja. One treba da omogućе kontrolu ulaznih podataka, ispravnost, čuvanje i korišćenje istih.

2. Inventarisanje – odnosno popis i predzaključna knjiženja

Obaveza vršenja propisa prema zakonu, nalaže pravnim licima da izvše popis imovine a vrednosti prikažu kroz količinu i novčanom obliku, na kraju poslovne godine. Pre sastavljanja finansijskih izveštaja, ovi podaci zahtevaju preciznost i kvalitet. Podrazumeva se da se uskladi promet i stanje glavne knjige sa dnevnikom i pomoćnih knjiga sa sa glavnom knjigom, odnosno knjigovodstveno stanje sa stvarnim stanjem. Prema zakonu oni su dužni da predoče dužniku spisak nenaplaćenih obaveza, radi usaglašavanja međusobnih potraživanja i obaveza za šta kao dokaz imaju određenu ispravu. Neusaglašena potraživanja i obaveze prikazuju se u Napomenama uz finansijske izveštaje.

3. Zaključivanje poslovnih knjiga i izrada godišnjih finansijskih izveštaja

Zaključivanje poslovnih knjiga i izrada finansijskih izveštaja radi se na kraju poslovne godine, tj. nakon knjiženja svih poslovnih promena. Poslednji rok za zaključivanje predstavlja i rok za predaju finansijskih izveštaja. Prema zakonu dužnost pravnih lica je da sastavljaju finansijske izveštaje za poslovnu godinu jednaku kalendarскоj. Finansijski izveštaji moraju biti u skladu sa opštim računovodstvenim načelima, prema kojima privredno društvo posluje.

Polozicije, koje se prikazuju u redovnim finansijskim izveštajima pravnih lica, treba da budu vrednovane u skladu sa opštim računovodstvenim načelima: 1) pretpostavke da privredno društvo posluje kontinuirano; 2) metode vrednovanja primenjuju se dosledno iz godine u godinu; 3) vrednovanje se vrši uz primenu principa opreznosti, a posebno: (1) u Bilansu stanja prikazuju se obaveze nastale u toku tekuće ili prethodnih poslovnih godina, čak i ukoliko takve obaveze postanu evidentne samo između datuma Bilansa stanja i datuma njegovog sastavljanja; (2) u obzir se uzimaju sva obezvređenja, bez obzira da li je rezultat poslovne godine dobitak ili gubitak; 4) u obzir se uzimaju svi prihodi i rashodi koji se odnose na poslovnu godinu bez obzira na datum njihove naplate odnosno isplate; 5) komponente imovine i obaveza vrednuju se posebno; 6) bilans otvaranja za svaku poslovnu godinu mora da bude jednak bilansu zatvaranja za prethodnu poslovnu godinu.

Primena MSFI nalaže svim pravnim licima koja su osnivači izvesnih pravnih lica, da konsoliduju bilanse, odnosno finansijske izveštaje, kako bi bili u mogućnosti da ih prezentuju, obelodanjuju itd. Takođe sva javna društva ili koja su u procesu pripreme

da postanu, zatim mala i srednja preduzeća koja kotiraju na berzi, primenjuju MSFI u skladu sa zakonom.

4. Revizija finansijskih izveštaja

Izveštaj o reviziji finansijskih izveštaja predstavlja značajan instrument za poboljšanje finansijsko – računovodstvenog izveštavanja. U osnovi, izveštaj o reviziji finansijskih izveštaja je »ključni dokument koji se povodom izvršene revizije emituje i on prati finansijske izveštaje koji su bili predmet revizije«. Kao takav, on dopunjuje set osnovnih finansijskih izveštaja a samim tim povećava ili smanjuje njihov kredibilitet. Upravo zbog toga, u zemljama razvijene tržišne ekonomije, publikovane finansijske izveštaje prati i izveštaj o reviziji finansijskih izveštaja tako da celinu istih čine: Bilans stanja, Bilans uspeha, Izveštaj o ostalom rezultatu, Izveštaj o promenama na kapitalu, Izveštaj o tokovima gotovine i Napomene uz finansijske izveštaje. Suština izveštaja o reviziji finansijskih izveštaja je da izrazi mišljenje o navedenim izveštajima, tačnije o tome da li oni istinito i pošteno prikazuju finansijski položaj i zarađivačku sposobnost preduzeća. U stvari dok je obaveza menadžmenta preduzeća da prezentira istinite i poštene finansijske izveštaje u skladu sa opšte prihvaćenim računovodstvenim načelima i računovodstvenim standardima, dotle je zadatak revizora odnosno revizije da u okviru izveštaja o reviziji izrazi mišljenje o tome da li gore pomenuti izveštaji zaista istinito i pošteno prikazuju stanje imovine, kapitala i obaveza i rezultat poslovanja preduzeća.

5. Objavljivanje godišnjih finansijskih izveštaja zajedno sa mišljenjem revizora

Pravna lica u obavezi su da svoje finansijske izveštaje dostave Agenciji za Privredne Registre i to najkasnije do 30. juna naredne godine. Pre donošenja ovog zakona, u našoj zemlji rok za predaju bio je 28. februar. Pored redovnih i konsolidovanih finansijskih izveštaja dostavljaju se i odluke kao što su: odluka o usvajanju pomenutih izveštaja, odluku o raspodeli dobiti (odnosno pokriću gubitka, ako je tako predviđeno odlukom) i godišnji izveštaj o poslovanju, koji mora biti u skladu sa zakonom.

Pravna lica kojima se vrši revizija finansijskih izveštaja, u obavezi su da predaju i izveštaj revizora, koji mora biti u skladu sa zakonom i Međunarodnim standardima revizije. Potpuni i računski tačni izveštaji dostavljaju se Agenciji, a ona je u obavezi da ih objavi u roku od 60 dana od dana prijema. Ukoliko pravno lice, ne dostavi u potpunosti tačne i ispravne izveštaje, Agencija će objaviti i to najkasnije do 31. oktobra sledeće godine za godinu izveštavanja. Na internet stranici, tri izveštajne godine, Agencija objavljuje bez nadoknade.

6. Analiza finansijskih izveštaja i informisanje internih i eksternih korisnika sa rezultatima analize

Analiza finansijskih izveštaja ima za zadatak da informiše interne i eksterne korisnika o rezultatima analize. Agencija pored finansijskih izveštaja u okviru Registra, vodi i bazu podataka o bonitetu pravnog lica. Ovi podaci moraju biti pre svega standardizovani i u skladu sa MRS, direktivom Evropske unije i pravilima finansijske analize. Takođe služe za sagledavanje dinamike kretanja privrede u zemlji, poslovanje

pravnih lica kao i procenu rizika poslovanja. Oni se vode iz više razloga, a za cilj kako je već rečeno informisanost korisnika, a mogu biti: akcionari, poslovni partneri, banke, zaposleni, država i njeni organi, berze itd.

Finansijski izveštaji dakle predstavljaju finalni »produkt« finansijskog računovodstva, a njihova suština ogleda se u kvalitativnim informacijama koje pružaju zainteresovanim stranama. Dok bi za interne korisnike (menadžere preduzeća) od koristi bile informacije upravljačkog računovodstva, za investitore i druge zainteresovane eksterne korisnike, finansijsko računovodstvo predstavlja izvor značajnih informacija. U sledećem odeljku, opširnije o korisnicima finansijskih izveštajima.

4 Računovodstveni propisi

Računovodstveni propisi su mnogobrojni, a podrazumevaju sledeće:

- Zakon o računovodstvu; Ovim zakonom uređuju se obveznici primene ovog zakona, razvrstavanje pravnih lica, organizacija računovodstva i računovodstvene isprave, uslovi i način vođenja poslovnih knjiga, priznavanje i vrednovanje pozicija u finansijskim izveštajima, sastavljanje, dostavljanje i javno objavljivanje finansijskih izveštaja i godišnjeg izveštaja o poslovanju, Registar finansijskih izveštaja, Nacionalna komisija za računovodstvo, kao I nadzor nad sprovođenjem odredbi ovog zakona.
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike. Ovim pravilnikom utvrđuju se sve zakonodavne mere koje jedno pravno lice ili preduzetnik treba da poštuje kako bi poslovali u skladu sa zakonom.
- Pravilnik o obliku i sadržini Statističkog izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike; Pravilnikom su utvrđeni kvantitet i kvalitet podataka koji treba da sadrži ovaj izveštaj.
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike.
- Usporedni pregled za preknjižavanje sa računa prethodnog kontnog okvira na račune novog kontnog okvira.
- Pravilnik o načinu priznavanja, vrednovanja i prezentacije i obelodanjivanja pozicija u pojedinačnim finansijskim izveštajima mikro i drugih pravnih lica.
- Pravilnik o sadržaju i formi obrazaca finansijskih izveštaja za druga pravna lica.
- Pravilnik o sadržini pozicija u obrascu Statistički izveštaj za druga pravna lica.
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za druga pravna lica.
- Pravilnik o načinu, postupku i rokovima vođenja knjigovodstvenih evidencija, sprovođenja razdvajanja računa po delatnostima i dostave podataka i dokumentacije za potrebe regulacije.
- Pravilnik o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.
- Pravilnik o nomenklaturi nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava sa stopama amortizacije.

5 Računovodstvene reforme

Klasičnom računovodstvu koje je bilo poznato do 2000. godine uopšte nije bitan uzrok ekonomske, pa samim tim ni finansijske krize. Želja za neprestanim bogaćenjem, odnosno maksimizacijom profita osnovni je pokretač ekonomskih, socijalnih i političkih kriza.

Težnja ka neprestanom bogaćenju razvijala je nove tehnologije, kao i nove ekonomske okvire. Ta potreba za neprestanim bogaćenjem dovela je do stvaranja novih fenomena kao što su: finansijska tržišta (nastala u XIX veku), kao i nove profesije specijalizovane za stvaranje profita na tim tržištima. Brokeri i berzanski mešetari, ne samo da su zavladaali tržištima, nego su preuzeli i psihologiju investitora na tržištima kapitala. Tako da oni postaju »specijalisti« koji sve više kontrolišu strah i pohlepu investitora.

IASB je završio reformu računovodstva finansijskih instrumenata i objavio novi Međunarodni standard finansijskog izveštavanja IFRS-9 »Finansijski instrumenti« Uvodne napomene Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) završio je poslednji segment svog sveobuhvatnog odgovora na nastanak globalne finansijske krize 2008 godine objavljivanjem novog IFRS-9 »Finansijski instrumenti«.

Ceo paket predstavlja globalno poboljšanje standarda finansijskog izveštavanja, što je ostvareno objavljivanjem i uvođenjem u primenu IFRS-9 koji obuhvata logično segmente klasifikacije i procenjivanja finansijskih instrumenata, zatim segment o obezvređivanju finansijskih instrumenata, radi zaštite od očekivanih gubitaka, kao i u velikoj meri reformisan pristup računovodstvu zaštite od rizika.

Novi objavljeni standard primenjivaće se od 1. 1. 2018. godine, ali je dozvoljena ranija primena, gde je to moguće i potrebno. Ranija primena IFRS-9 obavezno se stavlja u napomenama finansijskih izveštaja. Klasifikacija određuje na koji način se finansijska sredstva i obaveze obračunavaju u finansijskim izveštajima, a naročito na koji način se procenjuju u toku korišćenja.

Novi standard IFRS-9 uvodi logičan pristup klasifikacije finansijskih sredstva, koja se vode prema karakteristikama tokova gotovine i poslovnim modelom u okviru koga se sredstvo nalazi. Ovaj jedinstveni pristup baziran je na principu promene postojećih pravila za koja se smatra da su previše kompleksni i otežavajući za pravilnu primenu.

Novi koncept rezultira jedinstvenim pristupom u obezvređivanju za sve finansijske instrumente. Na ovaj način otklanjaju se uzroci kompleksnosti i teškoća u primeni, vezano sa prethodnom računovodstvenom regulativom. Obezvređivanje U toku finansijske krize, odloženo priznavanje kreditnih gubitaka po datim zajmovima (i drugim finansijskim instrumentima) kvalifikovano je kao nedostatak i slabost postojećih računovodstvenih standarda. U okviru IFRS-9, Međunarodni odbor IASB za donošenje računovodstvenih standarda uvodi novi koncept obezvređivanja, sa očekivanim gubicima koji zahteva blagovremeno priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka. Konkretno, novi standard zahteva od entiteta da obračunava očekivane kreditne gubitke čim

se finansijski instrumenti priznaju i da se blagovremeno priznaju celokupno očekivani gubici u toku životnog veka finansijskog instrumenta. Međunarodni Odbor IASB je već objavio svoju nameru da stvori tranzicionu grupu resursa radi podrške akcionarima prilikom tranzicije na nove zahteve obezvređivanja finansijskih instrumenata.

Računovodstvo zaštite od rizika U IFRS-9 uvodi se u velikoj meri reformisan koncept računovodstva zaštite od rizika sa pojačanim obelodanjivanjem u vezi sa aktivnostima upravljanja rizicima. Novi koncept predstavlja značajno revidiranje računovodstva zaštite od rizika koji se poklapaju sa računovodstvenim tretmanom aktivnosti upravljanja rizicima. Ovim se omogućuje da entiteti realnije prikažu te aktivnosti u svojim finansijskim izveštajima. Kao rezultat ovih promena, korisnicima finansijskih izveštaja pružiće se bolje informacije o upravljanju rizicima i efektima računovodstva zaštite od rizika prikazani u finansijskim izveštajima.

Sopstveni kredit Novi međunarodni standard IFRS 9 takođe otklanja neizvesnosti u vezi dobitka i gubitka prouzrokovani nastalim promenama u kreditnom riziku za obaveze koje su odabrane da se procenjuju po fer vrednosti. Ova promena u računovodstvu znači da se gubitak prouzrokovao pogoršavanjem sopstvenog kreditnog rizika entiteta kod takvih obaveza neće priznavati u bilansu uspeha, već u bilansu stanja.

Značaj ranije primene IFRS-9 Ranija primena ovog značajnog poboljšanja u finansijskom izveštavanju, pre svih drugih promena u obračunu finansijskih instrumenata, dozvoljena je i za IFRS-9. Hans Hoogervorst, predsednik IASB u vezi objavljivanja IFRS-9 izjavio je sledeće: Reforme finansijskog izveštavanja kojom se uvodi u primenu novi IFRS-9 neophodna je radi poboljšanja u izveštavanju o finansijskim instrumentima i dosledna je sa zahtevima ministara finansija iz grupe G20, u cilju postizanja dugoročne finansijske stabilnost, naročitoi objektivnog i blagovremenog prikazivanja u finansijskim izveštajima odredbi o stanju nenaplativih kredita i očekivanim gubicima. Novi standard IFRS-9 povratice poverenje investitora u ispravnost bilansa stanja banaka i finansijskog sistema u celini.

Ukoliko se analizira računovodstvena regulativa u zemljama EU164, uočava se da je jedan deo računovodstvene regulative i dalje u nadležnosti svake zemlje, a drugi deo u nadležnosti institucija EU i međunarodnih profesionalnih organizacija. Takođe se uočava da se razvoj računovodstvene regulative u zemljama EU odvijao u okviru propisa o poslovanju pravnih lica, odnosno zakona o trgovačkim društvima. Svaka zemlja ima najmanje jednu priznatu profesionalnu asocijaciju, odnosno ni u jednoj zemlji EU računovodstvena regulativa nije van delovanja profesije, niti je u isključivoj nadležnosti države i njenih organa. U većini zemalja uvažavaju se profesionalna zvanja, kao što su ovlašćeni računovođa – revizor, revizor računovodstvenih iskaza, poreski savetnik i slično.

Po pitanju nacionalnog zakonodavstva u oblasti računovodstva, sve zemlje članice EU mogu se podeliti na:

- Zemlje u kojima ovu oblast reguliše jedan zakon,
- Zakon o trgovačkim društvima (Austrija, Irska, Velika Britanija, Luksemburg, Nemačka, Rumunija, Slovenija itd.),
- Zemlje u kojima postoji više zakona iz oblasti računovodstva,

- Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o (finansijskom) računovodstvu, Zakon o finansijskom izveštavanju i razni pravilnici, uredbe, odluke (Belgija, Danska, Švedska, Finska, Estonija, Češka, Mađarska itd.).

U većini zemalja računovodstvenu regulativu za pravna lica male i srednje veličine uređuju nacionalni računovodstveni standardi (propisi, načela), dok u svim zemljama EU, bez izuzetka, MSFI predstavljaju regulativu za kotirajuće poslovne subjekte. U najvećem broju EU zemalja ne postoji obaveza da nekotirajući poslovni subjekti primenjuju MSFI, već imaju pravo da samostalno odluče da li će svoje finansijske izveštaje sastavljati u skladu sa MSFI ili u skladu sa nacionalnim računovodstvenim standardima u koje su inkorporirani zahtevi EU direktiva i MSFI.

6 Donošenje i primena nacionalnih zakona o računovodstvu i reviziji

Zakonska računovodstvena regulativa se uspostavlja od strane nadležnih državnih organa i podrazumeva zakone i podzakonske propise koji se odnose na izvršavanje zakona. Kada je u pitanju stepen prožimanja zakonske regulative u računovodstvenu oblast, uočava se da je kod razvijenih zemalja tek neznatno prisutno regulisanje računovodstva zakonomskim propisima i da u ovoj oblasti preovladavaju načela, principi i standardi profesionalne regulative. U razvijenim zemljama, profesionalna regulativa ima primat u odnosu na zakonsku. Kod manje razvijenih zemalja, država ima snažan uticaj na sve društvene, socijalne i privredne segmente, te je računovodstvene oblast skoro pod potpunom ingirencijom države i njenih propisa. U takvim uslovima, računovodstvena profesija ima neznatan uticaj na regulisanje ove oblasti. Shodno tome, profesionalna regulativa ima manji značaj od zakonske regulative.

Obezbeđenje podataka i informacija za uporedne analize, za internacionalizaciju protoka roba i kapitala tj. nesmetano komuniciranje svih učesnika na svetskim tržištima kapitala je svrha standardizacije u oblasti računovodstvenog izveštavanja. Povećanje uporedivosti računovodstvenih praksi upravo se omogućuje Međunarodnim računovodstvenim standardima. Standardi kao pojam su u primeni skoro u svim oblastima tehnike, tehnologije, prirodnim naukama i drugim oblastima. Njih propisuju nadležni državni organi. Što se tiče Međunarodnih računovodstvenih standarda oni su uglavnom u obliku normi ponašanja i postupaka u profesionalnom radu računovođa da bi njihove informacije o poslovanju nekog ekonomskog subjekta bile kvalitetne za potencijalne zainteresovane korisnike tih informacija. Računovodstveni standardi u sebi uključuju i norme profesionalne etike računovođa. Međunarodni standardi ukomponovani u računovodstvo omogućuju poslovno međunarodno povezivanje sa poslovnim subjektima iz drugih zemalja i umnogome olakšavaju računovodstveno komuniciranje. Njihova dosledna primena omogućava premošćavanje računovodstvenih prepreka na putu sve slobodnije internacionalne razmene roba, usluga i kapitala, kao i funkcionisanja međunarodnih finansijskih tržišta. Oblikovanje međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) predstavlja jednu od glavnih poluga za prevazilaženje problema u računovodstvenom komuniciranju između poslovnih subjekata u celom

svetu. Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja čine osnovu i za sastavljanje kvalitetnih finansijskih izveštaja i za razvoj dobre računovodstvene prakse, što doprinosi boljoj harmonizaciji finansijskog izveštavanja u uslovima internacionalizacije biznisa. Uloga međunarodnih računovodstvenih standarda sastoji se u smanjenju razlika u pripremi i prezentaciji finansijskih izveštaja poslovnih subjekata pojedinih zemalja, u kontekstu otklanjanja barijera na putu međusobnog razumevanja i komuniciranja.

Zato da bi se uklonile nedoumice oko ekonomske terminologije međunarodni stručnjaci teže ka standardizaciji računovodstva ako ne na globalnom nivou makar na nivou regiona s obzirom na to da često i neke političke barijere ometaju standardizacija na međunarodnom nivou i dovode do nerazumevanja između tržišnih učesnika. Na osnovu prethodno izrečenog proces institucionalizacije određenih računovodstvenih pojmova je uveliko počeo naravno podstaknut računovodstvenim razlikama i problemima u praksi, koordinator ovog procesa je Međunarodni forum za računovodstveni razvoj uz svesrdnu podršku borda za međunarodne računovodstvene standarde.

Imajući u vidu zamršenu situaciju na međunarodnom planu, kompanije koje globalno posluju teže da stvore uniformni računovodstveni sistem kako bi omogućile efikasno funkcionisanje organizacije i pojednostavile internu i eksternu kontrolu. Na taj način bi se smanjila i problematika predstavljanja izveštaja u regionu tj. delu svetu u kome posluju kako sa poreskog aspekta tako i sa pravnog i regulatornog aspekta. Za stranu kompaniju kao stranog investitora računovodstvene i neharmonizovane razlike mogu ometati i kretanje radne snage što navodi na zaključak da računovodstvo i njegove informacije, ukoliko nisu adekvatno i prema principima i standardima obrađene, mogu predstavljati značajnu prepreku uspešnom poslovanju. Zato nije neophodno ukloniti samo jezičke barijere kako mnogi smatraju, već je neophodno ustanoviti i jedinstveni sistem merenja što se najbolje ogleda u prikazivanju profita i načinu njegovog opozreivanja koji se razlikuje od kontinenta do kontinenta. Diferencirani vrednosni računovodstveni pristup može umnogome izmeniti strukturu bilansa i podatke koje daju veliki broj racija a disbalansu i usložnjavanju pomenute strukture doprinosi i raznolika nacionalna praksa kada je u pitanju način organizacije menadžmenta, način finansiranja kompanija i pravni oblik.

7 Zaključak

Međunarodne razlike u finansijskom izveštavanju rezultat su svakako brojnih faktora koji se nalaze na teritorijama država među kojima se odvijaju multilateralne transakcije. Efikasnost samog finansijskog izveštavanja i njegova preciznost zavise umnogome pre svega od svesti tržišnih učesnika da iskoriste sve pozitivne efekte standardizacije, harmonizacije i konvergencije jedne tako kompleksne oblasti kao što je internacionalno finansijsko izveštavanje.

Takođe, veoma važnu ulogu imaju međunarodne institucije koje se javljaju u ulozi posrednika kako bi se unapredili računovodstveni sistemi država koje s U svetu posto-

ji nekoliko standardnih tela i organizacija koji su aktivno uključeni proces harmonizacije računovodstvenih praksi u svetu. Na primer, Međunarodni komitet za računovodstvene standarde je mnogo godina radio na razvoju set standarda konvergencije koji bi bili korišćeni širom sveta.

Povod za ovako nešto je svakako bila heterogena računovodstvena struktura na međunarodnom nivou koja je sprečavala efikasno funkcionisanje i integraciju globalnog tržišta kapitala i efikasnu alokaciju resursa. Različiti standardi na međunarodnom nivou vodili su ka ograničenoj transparentnosti u finansijskom izveštavanju koja je dovela do toga da glavni korisnici informacija finansijskog izveštavanja (regulatorni organi, akcionari, kreditori, dobavljači ...) nemaju zadovoljavajući uvid u poslovanje menadžmenta i u ponašanje same kompanije. Iako je proces harmonizacije i standardizacije računovodstvenih praksi u toku, važno je istaći da se međunarodne računovodstvene razlike kao takve ne mogu u potpunosti iskoreniti, ali se mogu svesti na na najmalnju moguću meru kako bi dve države mogle da pravedno obavljaju transakcije na bilateralnom nivou, bez obzira na kulturne, ekonomske, pravne i ostale već spomenute razlike.

Zato je tendencija u svetu da se stvori takav institucionalni i poslovni ambijent gde će i čak tako različite države, moći da uspostave normalnu saradnju.

Ramiz Kikanović, PhD

Effects of Globalisation on the Accounting Profession

The work on the topic of globalization in the accounting profession is tasked with presenting segments of the unification of financial reporting rules and regulations, and this paper deals with the thematic units, such as the need for development and harmonization of the accounting profession, International Accounting Standards and International Financial Reporting Standards, accounting regulations, accounting reforms, adoption and implementation of the national accounting and auditing law.

The aim of the paper is to first determine why there is a need for harmonization in the field of accounting, then to approximate the IAS and MSFI for easier understanding of accounting regulations and to continue to access the latest accounting reforms. The adoption of the law and regulations affects the standardization of not only individual segments but also the whole business process in this sphere. At the end of the work, there are standard parts such as conclusions and literature.

In an effort to substantially determine the harmonization of international accounting, it is necessary to point to the definitions offered by prominent authors in the field of international accounting. Nobes emphasizes that harmonization is the process of increasing the coherence of accounting practices by determining the limits of a possible degree of their differences.

The debate about the need for accounting harmonization began in the 1960s and has not been completed to date. The primary economic reasons for harmonization are the fact that one country's accounting products are used in many other countries, and that the main differences in national accounting practices are the barrier to capital movements. Investors would like to concentrate their capital on the cheapest and most productive global companies with the ability to understand their accounting algebra. By contributing to the comparability of financial reports, harmonization enables their easier use among countries.

External factors play a major role in understanding the nature of accounting principles and practice. The developing environment and the regions in which the accounting operations take place have led to the discovery of fifteen elementary conditions that depend on the character and functioning of the accounting system of a country and according to which these systems actually differ, which in some way creates an invisible border between the economies of the world. These are: type of the economic system, legal system, political establishment, nature of private business, differences in the size and complexity of the organization of the company, social climate, relative stability of the exchange rate, sophistication of the management and the way of financing the company, the level of development of legislation for the business of companies, specific accounting regulations, the degree of economic development, the pattern of economic trends, the number of experts in the company and the processes of continuous improvement of the existing order.

There is a general consensus that financial reporting has never had its own objectives, but that it is a condition for a market economy to function well. The impact of financial reporting on the improvement of the national economy is multiple and is reflected in the following contributions: (1) strengthening the financial system of a country, reducing the risk of financial crises and their negative impact on the operations of the national economy, (2) increasing the savings of the population and the economy, (3) increase of direct and indirect foreign investments, (4) facilitating access to bank loans, (5) making good investment decisions by investors, resulting in a better allocation of funds, (6) better assessment of management performance by shareholders and (7) improving integration at the national, regional and global levels.

Harmonization can mean different things, depending on its interpretation by numerous experts. They regard individual harmonization as a standardization process. Whatever standardization in accounting helps in the process of unifying accounting practices and rules, while harmonization ensures their efficient and safe implementation at both the national and international level, thus achieving a sufficient degree of flexibility. This means that harmonization allows different standards among countries until these standards are conflicting. For example, in 2005, the European Union's harmonization program allowed countries to use different methods when calculating, so German companies used a historical cost method for asset valuation, while Dutch companies used the replacement cost method without resorting to the process of harmonization itself. Harmonization is a process that takes place for a long time. As far as the harmonization of financial reporting is concerned, it is flowing in two directions:

- (1) *harmonization of accounting regulations and standard-formal harmonization and*
(2) *harmonization of accounting practice - material harmonization.*

The ultimate goal of harmonization at the international level is the adoption of common accounting practices among companies from different countries. Many countries like China do not want to comply with the financial reporting regulations proposed by the International Accounting Standards Committee, believing that their economic independence is undermining, although it has recently been widely understood that regardless of cultural, socioeconomic and other differences, if they want to continue international cooperation, they must make some sort of compromise. The advocates of the harmonization of financial reporting at the international level point out seven of its key benefits:

- The comparability of financial reports around the world is necessary to continue the process of globalization of capital markets. This comparability will enable investors to evaluate and evaluate when investing in foreign securities, significantly reducing the risk of doing business and allowing for diversification in international frameworks.*
- It simplifies financial reporting when foreign companies are taken over by multinational companies.*
- Harmonization reduces the cost of financial reporting to a company whose shares are quoted on foreign stock exchanges. This allows investors to better understand the performance of companies and help companies get more capital, which is precisely this transparency that helps.*
- National differences in corporate reporting contribute to a loss of confidence among investors and harmonization helps to achieve the availability of data to reduce capital costs.*
- A set of universally accepted accounting standards supported by the process of harmonization allows for the reduction of costs in the preparation of international consolidated financial statements and is also simplified in the presentation of these reports.*
- Multinational companies find it easier to hire accountants worldwide because of the increased intelligibility of financial reporting.*
- Harmonization helps to increase the quality of financial reporting and credibility of accounting information.*

Opponents of harmonization consider it to lead to unnecessary “coercion” of companies around the world to use a set of rules. They believe that this leads to a situation characterized by over-saturation standards that are not relevant to the company and its type of business. Often, companies are able to find themselves in the international capital market and without the application of harmonization. Also, another argument that does not support the process of harmonization is that the regions differ among themselves as to the many influences of external factors and that the differences are healthy as such, since everyone should do business in an environment that suits them, something that is similar to ecosystems and their flora and fauna. The dilemma certainly exists, because sometimes the differences themselves can also encourage companies to increase efficiency

Convergence is also a process that takes place in the long run and, unlike harmonization, it implies the adoption of a set of standards at the international level that will be uniform and equal for all. The main objective of the International Accounting Standards Board is to establish such a convergence system that will force most countries to apply identical practices in financial reporting. In other words, convergence achieves equivalence of financial reporting on a global scale.

Accounting information comprises activities such as collecting, processing, delivering and using information. We can simplify the information system with a set of related elements for the purpose of producing and presenting information relevant to the information, management and control processes.

International Accounting Standards (IAS) have the purpose of harmonizing accounting policy with the aim of an easier, faster and more accurate monitoring of the profitability position of both enterprises and the economy at the global level.

In modern business, objectively speaking, in a time of great competition, globalization and unstable market, it is of great importance for a business entity to have good financial reports. The role of financial reporting is reflected in the reliability of the information that business entities use to improve business and to monitor transactions in their environment.

The International Accounting Standards Board (IASB) has completed the final segment of its comprehensive response to the emergence of the global financial crisis in 2008 by publishing the new IFRS-9 (International Financial Reporting Standards), "Financial instruments". The entire package represents a global improvement in the financial reporting standards, which was achieved by publishing and introducing in the application of IFRS-9, which includes the logical segments of the classification and valuation of financial instruments, a segment on the depreciation of financial instruments, to protect against expected losses, and to a large extent reformed access to accounting protection against risk.

The new published standard will apply from 1 January 2018, but earlier application, where possible and necessary, is permitted. Early application of IFRS-9 is mandatory in the notes on the financial statements. The classification defines how financial assets and liabilities are accounted for in the financial statements, and in particular how they are estimated during use. The new IFRS-9 standard introduces a logical approach to the classification of financial assets, which is guided by the characteristics of cash flows and the business model within which the asset is located. This unique approach is based on the principle of changing existing rules that are considered too complex and aggravating for proper application.

The new concept results in a unique approach in depreciation for all financial instruments. In this way, the causes of complexity and difficulty in applying, related to the previous accounting regulations, are eliminated. Impairment: During the financial crisis, deferred recognition of loan losses on loans (and other financial instruments) is qualified as a lack and weakness of existing accounting standards. Within the framework of IFRS-9, the IASB International Accounting Board adopts a new concept of

impairment with expected losses, which requires a timely recognition of expected credit losses. In particular, the new standard requires the entity to calculate the expected credit losses as soon as financial instruments are recognized and a timely recognition of the total expected losses over the life of a financial instrument. The International Board of the IASB has already announced its intention to create a transition group of resources to support shareholders in the transition to new requirements for the depreciation of financial instruments.

Accounting for risk protection: The IFRS-9 introduces a largely reformed concept of risk accounting with increased disclosure in relation to risk management activities. The new concept represents a significant audit of risk accounting that coincides with the accounting treatment of risk management activities. This allows entities to show these activities more realistically in their financial statements. As a result of these changes, users of financial statements will receive better information on risk management and the effects of accounting risk protection presented in the financial statements.

Own loan: The new International Standard IFRS 9 also eliminates uncertainties about the gains and losses arising from the resulting changes in credit risk for liabilities that are selected to be measured at fair value. This change in accounting means that the loss caused by the deterioration of the entity's own credit risk in such liabilities will not be recognized in the income statement, but in the balance sheet.

Significance of the earlier application of IFRS-9: Early application of this significant improvement in financial reporting, before any other changes in the calculation of financial instruments, is also permitted for IFRS-9. Hans Hoogervorst, President of the IASB regarding the publication of IFRS-9, said: "The financial reporting reforms, introduced in the application of the new IFRS 9, are necessary to improve reporting on financial instruments and are consistent with the demands of the G20 finance ministers in order to achieve long-term financial stability, especially objective and timely presentation of the provisions on the status of non-performing loans and expected losses in the financial statements. The new IFRS-9 standard restores investors' confidence in the soundness of the balance sheet of banks and the financial system as a whole."

If the accounting regulations are analyzed in the EU164 countries, one part of the accounting regulations is still in the competence of each country, and the other part is under the jurisdiction of EU institutions and international professional organizations. It is also noted that the development of accounting regulations in the EU countries took place in the framework of regulations on the business of legal entities, that is, company law. Each country has at least one recognized professional association, that is, not even one country of the EU accounting regulations is not outside the profession, nor is it under the exclusive competence of the state and its bodies. In most countries, professional titles are respected, such as an authorized accountant - an auditor; an auditor of accounting statements, a tax advisor, and the like.

Regarding national accounting legislation, all EU Member States can be divided into: (1) countries in which this area is regulated by a single law, (2) Company Law (Austria, Ireland, Great Britain, Luxembourg, Germany, Romania, Slovenia, etc.), (3)

countries where there are several laws in the field of accounting, (4) Company Law, Law on Financial Accounting, Financial Reporting Act and various regulations, regulations, decisions (Belgium, Denmark, Sweden, Finland, Estonia, Czech Republic, Hungary, etc.).

In most countries, accounting regulations for small and medium sized legal entities are governed by national accounting standards (regulations, principles), while in all EU countries, without exception, IFRS is a regulatory framework for listed companies. In most EU countries there is no obligation for non-recourse entities to apply IFRS, but have the right to independently decide whether to prepare their financial statements in accordance with IFRSs or in accordance with national accounting standards, in which the requirements of the EU directives and IFRS have been incorporated.

In order to eliminate concerns about economic terminology, international experts are striving to standardize accounting, if not globally, at least at the regional level, since often some political barriers hinder standardization at the international level and lead to misunderstanding among market participants. Based on the previously stated, a process of institutionalization of certain accounting concepts has begun, to a great extent stimulated by accounting differences and problems in practice, the coordinator of which is the International Forum for Accounting Development with the strong support of the Board for International Accounting Standards.

Bearing in mind the tangled situation on an international scale, companies operating globally are more likely to create a uniform accounting system in order to facilitate the efficient functioning of the organization and simplify internal and external control. This would also reduce the problem of reporting in the region, i.e. the part of the world in which they operate both in terms of tax as well as the legal and regulatory aspect. For a foreign company as a foreign investor, accounting and non-harmonized differences can interfere with the movement of labor, which leads to the conclusion that accountancy and its information, if not adequate and in accordance with the principles and standards processed, can be a significant obstacle to successful business. It is therefore not necessary to remove only language barriers as many consider, but it is also necessary to establish a unique measurement system that is best reflected in the presentation of profits and the method of its taxation, which is different from continent to continent. A differentiated value accounting approach can greatly alter the balance sheet structure and data that provide a large number of raids, and the disparity and complication of this structure are enhanced by diverse national practices when it comes to organizational management, company financing and legal form.

LITERATURA

1. Bogičević, J., Petrović, Z. i Rakočević, S. (2015). Harmonizacija računovodstva u uslovima globalizacije.
2. Djukić, T. i Pavlović, M. (2014). Kvalitet finansijskog izveštavanja u Republici Srbiji. *Ekonomске teme*, 52, br. 1, str. 101–116.
3. Kapić, R. (2007). *Analiza i razumijevanje finansijskih izvještaja*. Tuzla: ECON.

4. Kikanović, R. i Milošević, S. (2012). Uticaj finansijske krize na reformu računovodstva sa posebnim osvrtom na stanjeu Republici Srbiji. Škola biznisa.
5. Krstić, J. (2002). Instrumenti finansijsko – računovodstvenog izveštavanja (pristup ex post i eh ante). Niš: Ekonomski fakultet.
6. Krstić, J., Jezdimirović, M. i Đukić, T. (2007). Finansijsko računovodstvo. Niš: Ekonomski fakultet, str. 10.
7. Nobes, C. i Parker, R. H. (2008). Comparative international accounting. Harlow, Essex, England: Prentice Hall/Financial Times.
8. Pridobljeno s spletne strani: http://aktivasisistem.com/wp-content/themes/aktivasisistem.com/propisi/racunovodstvo-i-revizija/Zakon_o_racunovodstvu_sgrs_62-2013.pdf.
9. Pridobljeno s spletne strani: <http://finiz.singidunum.ac.rs/wp-content/uploads/2017/06/IFRS-9.pdf>.
10. Pridobljeno s spletne strani: <http://www.nbs.rs/> - Zakon o računovodstvu opšta načela, član 19.
11. Pridobljeno s spletne strani: <http://www.overa.rs/spisak-racunovodstvenih-propisa-i-medunarodnih-racunovodstvenih-standarda.html>.
12. Rađenović, Ž. (2015). Međunarodne računovodstvene razlike I njihov uticaj na finansijsko izveštavanje. Održivi ekonomski razvoj – Multidisciplinarni ciljevi. ERAZ konferencija, str. 353.
13. Sinanagić M. i Pamukčić, M. (1997). Računovodstvo za menadžere. Tuzla: Ekonomski fakultet.
14. Sović, J. i Kikanović, R. (2014). Računovodstveni inženjering poslovanja kompanija. Tuzla: Offset.
15. Stevanović, N. (1993). Računovodstvo i poslovne finansije u kontekstu revizije i procene vrednosti preduzeća. Zlatibor: Zbornik radova, 24. simpozijum, str. 8.
16. Sunčica, M. (2016). Savremeni trendovi u harmonizaciji finansijskog izveštavanja (Doktorska disertacija). Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu; Subotica: Ekonomski fakultet, str. 76–79.
17. Vašiček, D. (2009). Računovodstvo i finansijsko izvještavanje u funkciji upravljanja u javnom sektoru. Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave, 9, br. 2, str. 393–420.